

Bu sayfa şu linkten yazdırılmıştır: [http://www.risaleonline.com/soru-cevap/kisileri-takdir-etmenin-olcusu]

[Ahlak Güzel Huylar ve Güzel Ahlak](#) [Risale-i Nur](#) [Risale-i Nur Mütalaası](#)
[Sosyal Meseleler](#)

Soru

Kişileri Takdir Etmenin Ölçüsü

İhlas Risalesinde "En güzel taktir edici yoldaş" olmak tavsiye ediliyor. Halbuki övmek Rasulullah a.s.m 'ca kötülenmiş ve zararı zikredilmiş. Peki bizler övmekle samimi taktir etmek arasındaki ince çizgiyi nasıl muhafaza edeceğiz?

Cevap

Sualinize cevap olarak bir kitapta yapılmış olan izahları aynen aşağı alıyoruz:

Peygamberimiz (asv) İbni Ömer hakkında "İbni Ömer çok iyi bir insandır. Keşke teheccüd namazı da kılsa" buyurunca bunu duyan İbni Ömer o günden sonra teheccüd namazını bırakmadı. Bir sahabeye hitaben de şöyle buyurdu "Allah senin yüzünü güzel yapmış, sen de ahlakını güzelleştirdi." Burada şu akla gelebilir: Peygamberimiz (asv) "Meddahların yüzüne toprak saçınız" buyurduğuna göre, insanları yüzlerine karşı övmek dinen, ne derece doğru olur? İmam Gazali meşhur eseri İhya'da insanları methetmekle ilgili bir bölüm açmış ve insanları yüzlerine karşı övmenin bazen haram, bazen de caiz olacağını delilleriyle ortaya koymuştur. İmam insanları yüzlerine karşı medhetmenin haram oluşunu ve zararlarını 6 maddede toplamıştır. Medhin zararlı oluşunun 4 sebebi medheden şahısla ilgilidir. Onlar da kısaca şöyledir. 1. Övmeye mübalağalara ve yalana düşmektir ki bu haramdır. 2. Överken riyakarlığa düşmektir. Bu yüzden hadisi şerifte "Meddahların yüzüne toprak saçın" denilmiştir. 3. Bilmesine imkan olmayan hususlarda övmek. 4. Zalim ve fasık bir insanı övmektir. Peygamberimiz (asv) "Fasık övüldüğü zaman Allah gazaba gelir" buyurmuştur. İşte bu dört madde öven kimselerin içine düştükleri hatalardır ki tamamen Kur'ân ve sünnete muhaliftir. Geriye kalan iki maddede övülen kimseyle ilgili mahzurlardır. Onlarda: 1. Medhedildiği için gurur ve kibre girmektir. 2. Övülen kimse yaptığı amellerin yeterli

olduğunu düşünerek tembelleşmeye başlar. Bu yüzden peygamberimiz arkadaşını öven biri için "Adamın boynunu kırdın. Eğer duysaydı iflah olmazdı" buyurmuştur. Bu izahtan kısaca şu mana çıkar: Eğer birini yüzüne karşı överken mübalağaya, yalana, riyakarlığa giriyorsak, bir şahsı fisk veya zulmünden dolayı övüp, onu bu alanda teşvik ediyorsak ve muhatap da bizim övgümüzden dolayı gururlanıyor, kibirleniyor veya güzel amellerde tembelleşiyorsa bizim onu yüzüne karşı övmemiz haramdır. Fakat bu mahzurlar olmadığı ve bir maslahat olduğu takdirde durum değişebilir. İmam Gazali bu altı mahzuru anlattıktan sonra medhin bazen caiz olacağını şu ifadelerle anlatır: Eğer medih, öven ve övülen hakkındaki bu afetlerden salim olursa insanları övmekte bir beis yoktur. Hatta bazen mendup da olur. Bu yüzden peygamberimiz (asv) sahabeleri(ni) övmüştür. Hz. Ebu Bekir hakkında "Ebu Bekir'in imanı bütün alemin imanıyla tartılsa onunki ağır gelir" Ömer hakkında da "Eğer ben peygamber olarak gönderilmeseydim, Ömer gönderilirdi" demiştir. Bundan daha büyük övgü, medih olur mu?. Fakat peygamberimiz (asv) bunları sıdk ve basiret üzere söylemiştir. Sahabeler (ra) ise yüksek bir rütbede olup bu medihler onlarda kibir, ucub ve tembelliği netice vermiyordu. Hatta insanın kendini medhetmesi kibir ve tefahür olduğu için daha çirkindir. Halbuki peygamberimiz (asv) "Ben Ademoğlu'nun efendisiyim. Fakat bunu fahr için övünmek için söylemiyorum" demiştir. Yani "Ben bunu insanların kendi nefislerini övmeleri tarzında söylemiyorum" demektir. Onun iftiharını insanlara takaddümden ve insanlara üstün olmaktan değil, Allah'a olan yakınlıktan, Allah'ın rızasını kazanmaktan dolayı idi. Nasıl ki bir melikin makbulü olan bir zat, melik katında büyük bir iltifata mazhar olunca, o zat melikin onu kabül etmesinden dolayı iftihar eder ve sevinir. Onun bu sevinmesi bazı raiyyete takaddümünden dolayı değildir. Medhi zemmetmek ve medhe teşvik etmek, bu afetlerin açıklanmasıyla araları telif edilebilir. Bu izahlardan yola çıkarak, bir insanı ıslah etmek, İslâm'ı yaşamasını temin etmek istiyorsak, -yalana, mübalağaya, riyaya düşmemek şartıyla- ona iltifat etmek, bazı hasletlerini ön plana çıkarıp övmek, arkasından da yönlendirici bazı sözler söylemek dinen mahzurlu olmadığı gibi menduptur da denilebilir. Üstad Bediüzzaman kurtuluş savaşı yıllarında Ankara'ya gelir. Bakar ki, mecliste meb'usların çoğu namaz kılmıyor. Hemen namaz kılmanın lüzum ve ehemmiyetine dair on maddelik bir beyanname hazırlar ve mebuslara dağıtır. Bu beyanname çok tesir eder ve neticede 60 mebus daha namaz kılanlara katılır. Mescid genişletilir. Bu on madde gözden geçirildiği zaman üstadın harika bir metot takip ettiği görülür. Bu on maddede üstad "Namaz kılmak farzdır. Kılmayan kafir olur" tarzında tehdit edici bir üslup kullanmıyor. Muhataplara kıymet ve değer verdiği, amirane değil dostça konuştuğu görülüyor. Aynı zamanda, namazın namaz kılan bir meb'usa dünya ve ahirette kazandıracağı faidelere ispat edici, ikna edici bir üslupla bahsediyor. Bu on maddenin bir kısmını gözden geçirelim ve üsluba dikkat edelim: Üstad beyannamenin başında şöyle der: "Ey mücâhidîn-i İslâm! Ey ehl-i hall vel-akit! Bu fakirin bir meselede on sözünü, birkaç nasihatini dinlemenizi rica ediyorum." Dikkat edilirse üstad kendine "fakir" diyerek kendini değersiz, muhataplara ise "Ey mücâhidîn-i İslâm! Ey ehl-i hall vel-akit!" diyerek bir kıymet veriyor. Hem de amirane değil "rica ediyorum" diyerek konuşuyor. Elbette bu üslupta muhatap okşama var. Bu tarz hitap muhatapı rencide etmez ve savunma mekanizmalarını da harekete geçirmez. Üstad devam ediyor: Evvelâ: Şu muzafferiyetteki hârikulâde nimet-i İlâhiye bir şükran ister ki devam etsin, ziyade olsun. Yoksa, nimet şükürü görmezse gider. Madem ki Kur'ân'ı, Allah'ın tevfiğiyle düşmanın hücumundan kurtardınız. Kur'ân'ın en sarîh ve en kat'î emri olan "salât" gibi ferâizi imtisal etmeniz lâzımdır-ta onun feyzi, böyle harika suretinde üstünüzde tevâli ve devam etsin. Saniyen: Âlem-i İslâmı mesrur ettiniz, muhabbet ve teveccühünü kazandınız.

Lâkin o teveccüh ve muhabbetin idamesi, şeâir-i İslâmiyeyi iltizamla olur. Zira, Müslümanlar İslâmiyet hesabına sizi severler.Salisen: Bu âlemde evliyaullah hükmünde olan gazi ve şühedalara kumandanlık ettiniz. Kur'ân'ın evâmîr-i kat'iyesine imtisal etmekle, öteki âlemde de o nurânî güruha refik olmaya çalışmak, sizin gibi himmetlilerin şe'nidir. Yoksa, burada kumandan iken orada bir neferden istimdâd-ı nur etmeye muhtar kalacaksınız. Bu dünya-yı deniyye, şân ve şerefiyle öyle bir metâ değil ki, sizin gibi insanları işbâ etsin, tatmin etsin ve maksud-u bizzat olsun.Yukarda üç maddesini aldığımız on maddeyi gözden geçirdiğimiz zaman, her bir maddede muhatapı ikna edici üslubun yanında, iltifat edici, gönül okşayıcı bir tavrı da görüyoruz. Üstad mebuslara hitap ederken "Kur'ân'ı, Allah'ın tevfiğiyle düşmanın hücumundan kurtardınız" "Âlem-i İslâmı mesrur ettiniz" "Bu âlemde evliyaullah hükmünde olan gazi ve şühedalara kumandanlık ettiniz" "bu yüksek meclis" gibi ifadeleriyle takdir ederek, onlara büyük bir değer verdiğini hissettiriyor. "Ben size Allah'ın emrini tebliğ ediyorum. Uymak zorundasınız. Uymazsanız vay halinize" tarzında amirane bir üslup kullanmıyor. Böyle bir üslubun netice vermiyeceğini üstad da biliyor. Mecliste bu beyanname müsbet bir tesir icra etmiş bu yüzden namaz kılanlar artmıştır. Bu üslubu bizim de tatbik etmemiz, sözlerimizin muhataplarımız üzerinde müessir olmasına vesile olacaktır.Tebliğde önemli olan bizim bir şeyi söylememiz değildir. Önemli olan sözümüzü muhatapın kabul edeceği tarzda söylememizdir. Bazen yanlış bir hareket kazanabileceğimiz insanları bile kaybetmeye sebep olur ve biz de sevap değil günah kazanırız.Hutbe-i Şamiye eserinin başında da yine bu bahsettiğimiz üslubu görürüz.Birinci dünya savaşından önce Üstad Şam'a gittiğinde, Şam âlimlerinin ısrarı üzerine Cami-ül Emeviye'de bir hutbe irad eder. Cemaat on bine yakındır ve içlerinde yüze yakın âlimde vardır. Üstad hutbenin başında yine muhataplarını okşayacak bir üslup kullanır. Der ki: Ey bu Cami-i Emevî'de bu dersi dinleyen Arap kardeşlerim! Ben haddimin fevkinde, bu minbere ve bu makama irşadınız için çıkmadım. Çünkü size ders vermek haddimin fevkindedir. Belki içinizde yüze yakın ulema bulunan cemaate karşı benim misalim, medreseye giden bir çocuğun misali gibidir ki, o sabî çocuk sabahleyin medreseye gidip, okuyup, akşamda babasına gelip, okuduğu dersini babasına arz eder. Tâ doğru ders almış mı, almamış mı? Babasının irşadını veya tasvihini bekler. Evet, bizler size nispeten çocuk hükmündeyiz ve talebeleriniziz. Sizler bizim ve İslâm milletlerinin üstadlarısınız. İşte, ben de aldığım dersimin bir kısmını, sizler gibi üstadlarımıza şöyle beyan ediyorum.Üstadın meclisteki konuşmasına benzer özellikleri burada da görüyoruz. Başta mütevazi bir üslup var. "Size ders vermek haddimin fevkinde" "Bizler size nisbeten çocuk hükmündeyiz" ifadeleri ile kendini değersiz, "Sizler bizim ve İslâm milletlerinin üstadlarısınız" ifadesiyle de muhataplarına büyük bir makam ve değer verip, iltifat ederek muhataplarını okşuyor. Üstad "Hucumat-ı Sitte" risalesinde "Ehli ilimde bir enaniyeti ilmiyye bulunur. Kendi mütevazi de olsa o cihetle enaniyetlidir" der. Camideki yüz âlim içerisinde kıskançlık damarıyla dinleyenlerde muhtemelen vardı. Yukardaki hutbenin başındaki ifadeler âlimlere büyük bir değer atfetmekle onlarda olması muhtemel itirazcı, hata arayıcı, kıskanç bir zihnin menfi hislerini izale edici mahiyettedir. Değer ve kıymet yalnız âlimlere atfedilmiyor. Araplara da İslâm milletlerinin üstadı olarak bir makam veriliyor.Üstad Bediüzzamanın muhataplarına karşı daima güler yüzlü, müşfik, değer veren ve iltifat eden bir tavrı vardı. Bu haliyle muhataplarının hem sevgisini kazanıyor, hem de nasihatı onlara tesir ediyordu. İltifatlarından kimselerin değer vermediği çingeneler bile hissesini almıştı.Üstadın bir talebesi şöyle anlatıyor : "Birgün Üstadla birlikte kıra gezmeye çıkmıştık. Yolda çingeneleri gördük. Üstad onlara nasihat etti ve buyurdu ki: 'Siz dünyanın fâni olduğunuzu anladığınızdan basit yerlerde oturuyorsunuz. Sizler göçebe olduğunuzdan

dolayı benim meslektaşım sayılırsınız.' Bu hadiseden sonra onlar, Üstadı nerede görseler hürmet eder, kimseye Üstadın aleyhinde söz söyletmezlerdi. Üstad herkese durumuna göre muamele ederdi." Her halde çingeneler dindeki zühdlerinden dolayı çadırlarda yaşamıyorlardı. Üstad da bunu bilmiyor değildi. Fakat o bu sözleriyle onlara iltifat ediyor ve gönüllerini kazanıyordu.Üstadın 130 parça külliyatında, Milliyetçilik, Tarikat, Vehhabilik, Şia, Mezhepsizlik gibi toplum hayatındaki bütün gruplarla ilgili bahisler vardır. Bu risaleler tedkik edildiğinde üstadın muhatabını rencide etmeyici, gönül okşayıcı, iltifat edici, aynı zamanda ikna edici üslubunu bütün külliyatta tatbik ettiğini görürüz. Bu üslup yalnızca bir risalede uygulanmamıştır; Tabiat risalesinde. Bunu da bizzat kendisi şöyle izah eder: "Bu risalenin sebab-i te'lifi; gâyet mütecevizane ve gâyet çirkin bir tarz ile hakaik-i imaniyeyi tezyif edip, bozulmuş akli yetişmediği şeye hurafe deyip, dinsizliği tabiata bağlayarak, Kur'âna hücum edilmesidir. O hücum ise, şiddetli bir hiddeti kalbe verdi ki, şiddetli ve galiz tokatları o mülhidlere ve haktan yüz çeviren bâtil mezheblilere yedirdi. Yoksa Risale-i Nur'un mesleği, nezihane ve nazikane ve kavli-i leyyindir." Günümüzde Risale-i Nurların Türkiye'de ve Türkiye dışında bu kadar müessir olmasında bu "muhatabını rencide etmeyici" üslubun büyük yeri vardır.Biz de bu üslubu muhataplarımıza uygularsak başarı kaydedeceğimiz muhakkak.

Kaynak: İdris Tüzün, Tebliğ Usulleri